

UREDNIŠTVO
IN UPRAVNIŠTVO
JE V LJUBLJANI
—
POSAMEZNE
ŠTEVILKE PO 10
VINARJEV.

NOVA DOBA

NAROČNINA ZA
CELO LETO 6 K,
ZA POL LETA 3 K,
ZA ČETRT LETA
1 K 50 v.
V LJUBLJANI S
POŠILJANJEM NA
DOM ISTE CENE.

GLASILO SLOVENSKE GOSPODARSKE STRANKE.

IZHAJA VSAKO SOBOTO. — ZA OZNANILA SE PLAČUJE OD TROSTOPNE PETIT-VRSTE PO 15 H, ČE SE OZNANILA TISKA ENKRAT, PO 12 H, ČE SE TISKA DVAKRAT IN PO 9 H, ČE SE TISKA TRIKRAT ALI VEČKRAT. — DOPISE IZVOLITE FRANKOVATI. — ROKOPISOV NE VRAČAMO. — NA NAROČBE BREZ ISTODOBNE VPOŠILJATVE NAROČNINE SE NE OZIRAMO. — UPRAVNIŠTVU BLAGOVOLITE POŠILJATI NAROČNINE, REKLAMACIJE, OZNANILA, T. J. ADMINISTRATIVNE STVARI.

Sprava.

Cesar je odobril zakon o permanenci ustavnega odseka kranjskega deželnega zbora. Ustavni odsek ima nalogo, da sklepa o predlogih predloženih deželnemu odboru glede na preosnovno kranjskega deželnega in volilnega reda.

S tem je stopila „kranjska“ politika v nov položaj. Stari deželni zbor ni mogel delati zaradi volilne reforme. Prva je obstruirala rajnska katoliško-narodna stranka, za njo je obstruirala jetična narodno-napredna stranka — vse radi volilne reforme. Poslanci narodno-napredne stranke so se protivili proti od vlade predloženi volilni reformi, češ, da se ne puste zadaviti, da bo po tej reformi preveč kmetijskih mandatov, a premalo mestnih, da bo S. L. S. s svojimi poslanci zadobila absolutno večino v deželni zbornici, vsled česar da bodo poslanci mest in trgov, ki slučajno pripadajo narodno-napredni stranki, pritisnjeni ob zid.

Izhoda ni bilo videti. Bil se je boj, v katerem mora eden zmagati, drugi podleči. Boj je dobojevan in zmagovalec že triumfira. V znamenju izida tega boja so se vršile zadnje deželnozbornske volitve. Vse tri stranke so v novem zboru s p o r a z u m n o izvolile ustavni odsek. Sporazumno . . . Tako je bilo videti, a dejanski je prejel na neizprosnem stališču stoječa stranka ugriznila v kisljavo jabolko.

Da bo tako prišlo, smo vedeli naprej. Vedeli smo v tem trenutku, ko je bilo odločeno, da župan Hribar ne kandiduje več v deželni zbor. Saj je znano, da je bilo razpoloženje za kompromis dano že jeseni. Dr. Tavčarjeva struja v narodno-napredni stranki je bila za kompromis, nasprotoval mu je Hribar s svojimi pripadniki in tudi zmagal. To je bilo takrat, ko je mislil Hribar, da je še kaj upanja dvigniti stranko nad zmagujočo klerikalno stranko. Dr. Tavčar je videl dalje in gledal konec. Bolje vzprejeti ponujeni kompromis p r o s t o v o l j n o, kakor pozneje m o r a t i ga vzprejeti, tako si je mislil dr. Tavčar. In le prehitro je prišel trenutek, ko je nastopil železni: m o r a š. Hribar je moral stopiti na stran, ker niso hoteli desavouirati njega in prejšnjega njegovega stališča glede kompromisa. V ospredje je stopil dr. Tavčar, ki je bilo o njem tudi pri nasprotnikih znano, da je z a k o m p r o m i s. Tako se je že ob določitvi kandidatur za deželni zbor pripravljali oni koraki, ki ni nikogar več presenečili, ko so se zopet otvorile duri deželnozbornske parlamentne

dvorane. Z odločnim razpoloženjem za kompromis so stopili poslanci narodno-napredne stranke v zbornico. Kompromis za vsako ceno!

Jako mešani občutki so morali obhajati ponosnega dr. Tavčarja in njegovega spremljevalca dr. Trillerja, ko sta sklonjenih glav šla k — dr. Šusteršiču prositi miru. Ni bila baš prijetna ta pot, a morala je biti. Kdo bi si mislil kaj takega še pred pol leta. V zadnjem deželnozbornskem volilnem boju je bilo eno izmed agitačnih sredstev proti kandidaturi dr. Ravniharja, da je dr. Šusteršič baje prišel v njegovo pisarno, kjer sta konferirala več ur. Neresnična je bila ta trditve, od konca do kraja izmišljena. Ni minil mesec, je pa dr. Tavčar šel v pisarno dr. Šusteršičevo . . . Pa nihče se ni zgražal nad tem. Samo „Slov. Narod“ je — molčal.

Ustavni odsek prične torej svoje delo v bližnjih dneh. Uspeh tega dela že vidimo: vladni načrt za volilno reformo bodo vzprejeli bistveno neizpremenjeno. Tako hočejo pospeševalci te reforme; odpora, vsaj resnega odpora ne bo.

Napovedal nam je tako kamniški „Naš list“, od ljubljanskega magistrata odvisno glasilo neodvisnih Slovencev. Tako z malim smo zadovoljni, je dejal „Naš list“, naj dobe klerikaleci kolikor hočejo mandatov, nam dajte vsaj en mandat več, ki naj ga dobi stolno mesto Ljubljana. Za božjo voljo samo en mandatek, da bo kolikor toliko dišalo po kompromisu in da ne bo opaziti, da smo popolnoma podlegli. Tako skromni so postali gospodje, ki so še nekaj tednov prej klicali v jasni vzduh značajni svoj: „nikdar!“

O „splošni in enaki“ volilni pravici ni govora, da bi jo sedaj dobili. Morda bode kateri poslanec na levi in v sredini akademično razpravljal o splošni in enaki volilni pravici ter patetično zaklical skozi okno: sem za splošno in enako volilno pravico; toda končno bo glasoval za vladino predlogo.

Ravno tako akademično se bodo morda dvigali glasovi proti nemški kuriji veleposestnikov, a tudi ta kurija ostane še nadalje noli me tangere. In Slovenci ostanemo zopet pravi — Kranjci.

Zaključek vsega tega toliko let trajajočega hrupa in truščja z volilno reformo bode kakor rečeno ta, da vzprejemo od vlade predloženi načrt deželnega volilnega reda bistveno neizpremenjen.

Kurije ostanejo. Ostane kurija nemških veleposestnikov s svojimi 10 poslanci, ostane kurija kmetijskih občin s svojimi 16 poslanci, ostane kurija mest in trgov z 8 poslanci in dvema poslancema trgovske zbornice in ljubljanski škof ostane virilist. (Ljubljanskemu županu bi se pa vendar spodobilo virilni glas, vsaj dokler sedi na županskem stolu g. Hribar).

Dobimo samo še novo splošno kurijo menda z 10 poslanci, ki bodo vsaj za enkrat pripadli S. L. S.; zato pa morda dovolijo Ljubljani še en mandat.

Taka bode torej volilna reforma. Nova zbornica bode potemtakem štela kakih 48 poslancev, med njimi bo 11 Nemcev in 37 Slovencev, kar je vsakako velika pridobitev v nasprotju s sedanjim razmerjem 11—27. V družbi Slovencev pa bo 27 poslancev pripadajočih S. L. S. in 10 posl. mest in trgov ter trg. zbornice, glede katerih pa danes še ne moremo reči, v katero obstoječih političnih skupin naj jih denemo.

Toda, naj bo izid tak ali tak, naj dobimo tako ali volilno reformo, slovenski poslanci voljeni po reformiranem deželnem in volilnem redu ne bodo smeli opustiti poglavite programne točke: splošna in enaka volilna pravica tudi za deželni zbor.

Slovensko gledališče.

Trpke so bile besede, ki so bile izpregovorjene na zadnjem izrednem občnem zboru Dramatičnega društva: „Slovensko gledališče, tisi kakor vlačuga, kdor te hoče, te dobi!“ — a te besede so bile resnične in videlo se je na licih onih petnajsterih, občni zbor Dramatičnega društva tvorečih društvenih članov, da so zadele v živo. Ne bomo na dolgo in široko poročali o tem občnem zboru, ki se je po mnenju gospoda župana Hribarja vršil in „camera caritatis“, med bučnim smehom nad „pristna iblanska špraha“, v kateri se je razpravljalo, v splošnem pa kazal na ono „fortvurstlarijo“, katere smo navajeni v Ljubljani od tedaj, odkar odločuje tu ena edina oseba in je vse drugo le marioneta v njenih rokah. Tako je bilo, in tako pač ostane.

Nekaj pa naj vendar konstatujemo, kar očitno kaže, kako srčno so želeli oni gospodje, kateri so si še pred kratkim lastili vso in edino pravico do slovenskega gleda-

LISTEK.

Po sili.

Spisal V. M.
(Konec.)

Turina je legel oblečen kakor je bil in je kmalu zaspal. Anka pa je sedla v spodnji obleki k oknu in ni šla še dolgo v postelj. Prišlo ji je na pamet marsikaj, čudno ji je bilo pri sre in solze so ji stopile v oči.

Od tistega časa ni bilo več tako prijetno v tistih sobah. Nekaj je plavalo po njih in to je bilo hladno in neprijetno. Čutila je to Anka in tudi Turina je opazil in občutil in tako sta hodila po sobah tiho in molče. Kadar so se slučajno srečale oči, so se povesele naglo prve in druge in slučaj je bil popolnoma podoben neprijetni zadregi. Pri obedu sta govorila o navadnih stvareh, dnevne novice je pravil Turina in Anka je dostavljala brezpomembne opazke. Tudi pri večerji je bilo tako, potem pa je Turina čital in Anka je delala kakšno ročno delo. Malo je prebral Turina ob takih večerih, in tudi Anka je malo napravila. Hodile so misli okrog, vstajale so neprenehoma, se izgubljale in se rodile zopet nove. Tih, nikoli rešeni problemi so bili to in zato ni bilo v sruu prijaznega razpoloženja. Ležalo je breme na njem, ni se umaknilo vse

tiste dni, težilo je v prsih noč in dan. In tudi po vsem stanovanju je ležalo nekaj težkega; komaj je človek dihal tam, treba bi bilo iti kam daleč. Nekam daleč, vsak na svojo stran menda, pozabiti, kar je bilo v davnosti . . .

Oba sta želela vun in zelo sta šla rada v družino. Pozabilo je sree za trenutek, vpijanilo se je od hipnih čustev. Turina je navadno mnogo pil, hotel je pozabiti, da ga Anka ne ljubi. In pozabil je to za tisti večer, zjutraj pa je vstalo zopet vse še dosti bolj divje. Domislil se je posameznih dogodkov med seboj in njo, v postelji je še ležal, strmel je v strop in včasih je šla ob taki priliki Anka preko sobe. Mrzlo čustvo, podobno jezi ga je objelo popolnoma, zdelo se mu je, da bi jo bilo vredno poklicati k sebi in ji pljunuti v obraz.

„Kaj sem to zaslužil za svojo sveto ljubezen? . . .“
Jezen je bil, prišlo mu je na pamet, da bi jo vrgel stran, sunil bi jo z nogo od sebe . . .

„Fej! . . . Vlačuga! . . .“
Vse je vrel po njem, preko meje je bila prišla jeza. Ali minilo ga je vselej. Ko se je napravil, je bil že dosti mirnejši in v pisarno je odšel popolnoma miren.

Včasih pa ga je obšlo mehko čustvo. Živo je gorela velika ljubezen sredi srca, nekega večera se je hotel globoko ponižati pred njo.

Deževno je bilo zunaj, vse gore so bile zavite v goste megle, oblaki svinčene barve so zakrivali vse nebo.

Z globoko upognjenimi glavami so stale rože na poljani, enakomerno so padale po drevju kaplje z lista na list. Redko se je videla kje ptica, sedele so v gostem vejevju, niso pele na tisto pusto popoldne. Od neba dol pa so padale neprenehoma drobne kaplje, ulice so bile večinoma prazne, redko je šel človek po polzskem trotoarju.

Turina je hodil po pisarni gor in dol, ni se videlo več delati, ker je bilo zaradi deževnega vremena zelo mračno na tisti dan. Hodil je po pisarni, mehka čustva so ga objela, opravičeval je Anko sam pred seboj. Mislil je na tisti izlet, še enkrat je premislil vsega. Nisem bil trezen, je mislil, dozdevalo se mi je bogvekaj. Govorila je z njim, saj to ni ničesar, ako je govorila! Nisem prav storil, da sem se kazal mrzlega od tistega dneva . . . Tolažil je samega sebe in je mislil, da se povsod največ opravi z mirnostjo. Sirovi, divji nastopi nikoli ne peljejo do ciljev. Zbude morda strah, hlapčevsko čustvo živi potem v prsih, ali srce ostane prosto. Svoja pota hodi, večno so proste misli, nikogar ni na svetu, ki bi jim omejil pot . . .

„Mirno opravi vse“ — je sklepal Turina — „stopim pred njo in ji razložim vse. Zdaj še pač ni velika grošnica in ako je grešila, bil je ta greh samo v besedah, samo v pogledih morda ali mislih . . . In tako, ko ji človek postavi vse pred oči, bo spoznala svojo pomoto, žal ji bo, na tihem se povrnejo misli, s svojih pregrešnih potov.“

lišča v Ljubljani, sedaj zvaliti breme uprave slovenskega gledališča na druge rame, sedaj, ko je stvar popolnoma zavožena, dočim so še pred letom dni z vso svojo žlah-tansko oholostjo odrinili od sodelovanja vsakogar, o katerem so mogli misliti, da ne bi plesal po pisku njihove piščalke. Mogočna gospoda se je sedaj pred občnim zborom z velikansko vnetostjo za „dobro stvar“ rinila okrog onih mož, katere so lani naravnost briskirali na občnem zboru, moledovali so sedaj okrog njih, naj prevzamejo od-borniška mesta, tisti, vsled katerih so lani nabili v društvo celo vrsto novih članov, samo da bi kdo teh „gar-jeveev“ ne zašel v „čisti napredni“ odbor. Z geslom, da naj bodo v odboru vse stranke zastopane, so stopili sedaj pred občni zbor, ko jim je stopila do grla mlakuža, v katero so zavlekli voz slovenskega gledališča, ali zmotili so se: sedaj pač nihče nima več veselja, da bi reševal, kar so pogubili drugi, naj le sami gledajo, kako bodo končali. Da ostanemo pri prisposobi, ki se je izrekla na občnem zboru: Lonec, v katerega je bilo vsajeno sloven-sko gledališče, je razbit, in če gospodje sami niso toliko „kunštni“, da bi ga zopet zlimali skupaj, bo pač ostal to, kar je — čepinje. Ali je g. župan Hribar res oni umetni vrtnar, ki bo znal porezati slovenskemu gledališču one korenine, kar jih je preveč, in zopet spraviti skupaj čepinje Dramatičnega društva, je to njegova stvar, oziroma stvar — l j u b l j a n s k i h d a v k o p l a č e v a l e v !

In vzpodbudljive so bile besede g. župana Hribarja, ki jih je izgovoril na tem občnem zboru, da bo morda ljubljanska mestna občina, ki je dosedaj že toliko žrtvovala za slovensko gledališče, odslej žrtvovala še nekaj več, se-veda na račun davkoplačevalcev, ako ji vsega tega računa re bo pokvaril kdo, ki je celo nad g. županom Hri-barjem in njegovimi, za vse lepo in dobro vnetimi občin-skimi svetniki.

Po zagotovitvi g. župana Hribarja in po odboru, ki se je izvolil v „odsotnosti“ izvoljencev, smemo torej v bo-doče pričakovati sledečega: Mesto prevzame slovensko gledališče, seveda pod firmo „Dramatičnega društva“, v svojo oskrbo. Imenuje se ravnatelj. In kdo bo to? Bili so časi, ko so se nekateri ljudje strahovito zamerili „višjim krogom“; te ljudi se je pometalo v staro šaro, in ne malo se je kompromitiral tisti pred „višjimi krogi“, ki je bil toliko predrzen, da je prezirajoč „najvišjo voljo“ ob-čeval s temi ljudmi. A sedaj so zopet posegli po njih, potegnili so jih iz starega železja ter pronašli, da vendar niso tako slabi, kakor so jih cenili prej, in kamen, ki so ga prej zavrgli zidarji, bo sedaj postal — vogelni kamen. Med možmi novega odbora, med onimi, katerih ta ali oni javno izjavlja, da nima niti pojma o gledališču, vidimo tudi g. F r a n a G o v e k a r j a, in ta je bodoči mož bodočega slovenskega gledališča kot „s a m o s t a l n i, n e o d v i s n i r a v n a t e l j“, seveda samostalen in neodvisen v toliko, kolikor mu bo te samostalnosti in neodvisnosti priznal vrhovni ravnatelj in intendant — g. ž u p a n I v a n H r i b a r.

Tako se bo odslej „delalo“ slovensko gledališče v Ljubljani, ako, kakor smo že rekli, ne poseže vmes še kak višji faktor, kajti ljubljanska občina ni ena tistih, ki bi imela preveč denarja na razpolago, in le z največjo težavo se pokrivajo redne potrebščine, kaj šele, da bi se dobilo lepo število tisočakov, ki so potrebni za sanacijo sloven-skega gledališča! Treba bi bilo posojila, večjega posojila, ali tu nastane vprašanje, ali bodo tisti, ki so tudi nad županom Hribarjem, pritrdili takemu napadu na žepe ljubljanskih davkoplačevalcev? Težko, da, skoraj izključeno. A potem? Zvišanje občinskih doklad? Kdo bo temu pri-trdil? Stvar je torej zelo kočljiva.

Na občnem zboru „Dramatičnega društva“ se je iz-volil odbor edino le z namenom, da stopi z mestno občino

v dogovor glede na daljni obstanek slovenskega gledališča, in od tega dogovora je stvar odvisna v prvi vrsti. Kakor čujemo, razpisalo bo mesto službo intendanta z letno plačo 3000 K; kot kvalifikacijo zahteva se samo znanje sloven-skega jezika. Gledališče bo torej ostalo na magistratu. Počakali bomo torej do tedaj, do novega izrednega ob-čnega zbora, na katerem se bo poročalo o uspehih teh dogovorov, in potem izpregovorimo nadaljno besedo. Za sedaj pa ostanemo žalujoči in plakajoči nad grozoto raz-dejanja, nad čepinjami Dramatičnega društva in po njem slovenskega gledališča v Ljubljani.

Slovenci in balkanska federacija.

(Konec.)

Morda se mi bo očitalo, da sem pesimist in z druge strani da si zopet vse preidealno predstavljam vse te lepe besede. Drugi bo morda opazil v meni nekakega pansla-vista slavofila in kakor se že vsi ti ljudje imenujejo. Našli se bodo zopet, ki bodo mislili, da sem nekaj jugoslovan-ski propagator ali pa celo Hrvatofil, to je mnenja, da je sploh nepomembno, da ostanemo Slovani, Slovenci, ampak da je v našo, kakor tudi v korist vsega prebivalstva, da sprejmemo hrvatsko-srbski književni jezik, pomnožimo tako znatno srbo-hrvatski element in pomagamo storiti mogo-čen srbo-hrvatski narod, ki bi igral odločilno vlogo na Balkanu. Nisem ne eno, ne drugo, ampak sem in ostanem Slovenec in kot Slovenec pišem te vrstice. Namen moj ni ne vsiljevati komu kakega mnenja in prepričanja, ne očitati posameznikom in strankam slabih strani ali na-sprotno, peti komu slavo, še manj pa mi je mogoče za-črtati gotovo pot po kateri bi morala iti naša vseslovenska politika, hotel sem le opozoriti na razna polja, kjer nas čaka še toliko dela.

Toda vrnimo se k slovensko-hrvatskemu razmerju. Predstavimo si sledečo sliko: Slovenci čutimo svoje tesno zazidane meje, čutimo se male, pa si ne upamo reči, ne upamo si tega povedati očito, jasno in vendar naše srce in naša duša hrepeni dalje, ven iz teh ozkih mej, želi si svobodnega vzleta. Toda kam? Govori se o jugoslovanstvu. Lepe besede, toda zveni tako smešno, tako neodkrito in dostikrat jih spremlja nasmeh na ustih in bol v sreč. Hrvati, no kaj s Hrvati, so pač naši sosedje naši bratje. toda beseda brat se sliši le pri slavnostih in v privatnem življenju se je radi izogibljemo. Tudi beseda Hrvat nam zveni tako čudno. Dostikrat si pravimo in ponavljamo, da ne rabimo Hrvatov in da tudi njim ni mari za nas. Čemu se vsiljevati, morda bi mislili, da res brez njih ži-veti ne moremo.

Na drugi strani Srbo-Hrvati ne razumevajo zakaj so Planinski Hrvati tako svojeglavi in se ne pohrvatijo. Ču-tijo, da živi za Kulpo tja do visokih alpskih planin so-rodno pleme, čutijo, da je v njihovem interesu, da se pri-bližajo Slovincem, da se s tem okrepi srbohrvatski element na severu. Toda kako, kje začeti? Sicer se pa zato malo peščico niti ne splača!

Jugoslovani pa, ki sanjajo o jugoslovanstvu, s težkim srcem gledajo, kako je razcepljeno jugoslovanstvo na razne stranke in strančice in razdeljeno v posamezne boljbolj si odtujujoče skupine, koje deli še jezikovna raz-lika. Nihče se ne posveča jugoslovanstvu vprašanju, ne studira jugoslovanstvo zgodovino, se ne uči jezikov! Na-vdušenje je le hipno in ostane brez posledic.

Tudi slovensko-hrvatska vzajemnost, bo pristavil marsikdo, je le bolj umetna. Matica, jugoslovanski klub, drugega nič!

Glavna ovira, da ostajamo Slovenci in Srbo-Hrvati tako oddaljeni, je, da ne poznamo in ne znamo jezika

kjub tako mali, v primeri z nemškimi, italijanskimi in francoskimi dijalekti naravnost neznatni razliki Hrvat-Kajkovec in Slovenec že še gre, toda s Štokavcem je že križ. Slovenec, mislim tu na akademično izobražene ljudi, bi ga še razumel, posebno ako je v gimnaziji čital srbske narodne pesmi, ali pa včasih segel po kakšni srbski knjigi. Nasprotno pa Štokavcu nikakor ne gre slovensko narečje v uho in dostikrat, kar sem bil že sam priča se je iz ko-moditete poseglo po nemščini.

Kako odpomoči? Skupna literatura in jezik je sedaj že nemogoče stvoriti, odpomoči se da edino, da se vsak Slovenec in Srbohrvat seznanji z narečjem svojega sosedja. Ali bi se ne moglo posvečati na vseh srbohrvatskih in slovenskih srednjih šolah eno uro na teden čitanju srbo-hrvatskih oziroma slovenskih literarnih proizvodov? Samo čitanju pravim, naj bi se darovala ena ura na teden, s tem bi se pravdilo uho in vsak bi razumel drugo na-rečje, ne da bi ga moral znati tudi govoriti ali pa pisati. In to bi zadostovalo, da bi se moglo čitati knjige tudi v drugem narečju in se med sabo popolnoma razumeti. Kolik dobiček za časopise, knjige, zraven tega pa glavna in naj-večja korist: Slovenci in Srbohrvati bi se poznali med sabo, literaturi in umetnosti bi se približevali.

To sicer uvidimo vsi, toda začeti, začeti!

Ravno naša doba, ko se gre za ostati ali pa podleči je najbolj resen opomin da se natančneje bavimo z vsemi temi vprašanji. Avstrija se bliža federalizmu, pri nas pa Nemci napredujejo — čudna perspektiva. Iz tega k boljši bodočnosti je le eden najvažnejši izhod: Slovincem avtonomijo, Slovincem samostojno administrativo. Na pod-lagi tega vse druge težkoče odpadejo in naša bodočnost bo gotovo lepa! Potem bo skupno delovanje z jugoslo-vanstvom odprto.

Politični pregled.

Jezikovni spor na Češkem.

Na Češkem je jezikovno vprašanje v zadnjem času zadobilo tako oster značaj, da naravnost kriči po rešitvi, ker bi silna zmešnjava, ki je nastala radi jezikovnih kon-fliktov na Češkem, lahko usodepolno vplivala na ves tok državne politike.

Tudi slovanski narodi v Avstriji so dozoreli in si ne puste več kratiti svojih pravic; ni je sile na svetu, ki bi mogla zavirati naravni razvoj, in kakor ni mogel 60 mili-jonski nemški narod v „rajhu“ raznaroditi 4 milijonov Poljakov, ravno tako oziroma še v veliko manjši meri se bo moglo to posrečiti avstrijskim Nemcem, ki tvorijo v Čislitvanski dobro tretjino napram drugim, po pretežni večini slovanskim narodom.

Najprej in v najhujši meri pojavil se je jezikovni spor v deželi, kjer prebivajo Slovani, ki so se povzpeli na isto kulturno stopnjo, katero zavzemajo sedaj Nemci, namreč na Češkem. Čehi so bili prvi, kateri so najhujše občutili nemški jarem, katere je silno pekla sramota, da jih hoče tlačiti 10 milijonov avstrijskih Nemcev, ta oholi in brezmejno predrzni narod, ki se vedno sklicuje na svoje, po stoletnih krivicah pridobljeno „posestno stanje“, ki hoče naravni razvoj Čehov ustavljati umetno s tem, da zahteva v kraljevini Češki samostojno nemško ozemlje, kamor bi se ne smel priseliti noben Čeh, kjer bi bile vse službe Čehom zaprte, zahteve, katere so se sicer lahko speljale v srednjem veku, katere pa danes modernim zahtevam naravnost v obraz bijejo.

Toda, kar je vsak trezno misleči politik moral že zdavnaj spoznati, da se mora zmešnjavi, ki je zavladała v državi, konec napraviti edinole z jezikovnim zakonom, ki

Dalje v prilogi.

Hodil je po sobi, ura bi bila šest in potem je vzel klobuk in dežnik in je odšel proti domu.

Anka je sedela v srednji sobi popolnoma sama.

„Kaj pa delaš, Anka?“

Odložil je klobuk in dežnik in je sedel k njej.

Anka ga je pogledala začudeno, zakaj ni bila navada, da bi bil sedel kdaj k njej na zofo v zadnjem času.

„V kuhinji sem bila, zdaj pa sem prišla sem. Ve-čerja bo zdaj . . .“

Govorila je v navadnem tonu, pustila je čisto mirno, ko jo je prijel za roko.

Dekla je odprla vrata in pregrnila mizo. Potem je prinesla večerjo. Anka in Turina sta vstala in sta sedla k mizi.

„Nocoj ne greva vun; pusto je zunaj! . . .“

Anka se je sklonila dol in je poltiho odgovorila.

„Pa ostaneva doma potem.“

Malo je bila razpoložena za govorjenje, oči so bile zamišljene, lica so bila bleđa.

Povečerjala sta bila in sedela sta v temi.

„Luč prosim“ — je rekla Anka služkinji, ki je nesla posodo iz sobe.

„Ne, ne! Razjasnilo se bo zdaj zunaj, prisijala bo luna, ni treba luči . . . Kaj ti nimaš rada včasih mraka. Človek sede, nasloni se nazaj in se zamisli. Jaz sedim zdaj vedno tako v mraku, zato sem se privadil nanj . . .“

Služkinja je bila zaprla vrata in sama sta bila ostala v sobi. On je bil obrnjen proti oknu, ona pa je sedela pri mizi njemu na desni strani.

„Lepo bi bilo to življenje, da bi ne bilo v njem to-liko mraka in teme. Človek gleda svojo bodočnost, vse je jasno pred njim, spusti se človek vanjo poln lepega upanja, ali takrat pridejo mrakovi in teme. Naenkrat pridejo, ko-maj se domisli človek na vzrok, odkod in zakaj so prišli. Spomni se včasih, da je videl v bodočnosti majhno ne-znatno črno pikico, prezrl jo je zaradi neznatnosti, zdaj pa se je rodila iz nje ogromna temna noč . . .“

Turina je pravil počasi in je gledal na Anko. Njen obraz je bil še dosti bolj bleđ sredi mraka, oči so bile povešene in trepalnice so se redko zganile.

„To se dogodi večkrat tako . . .“

Njen glas je bil miren, Turini je bilo težko pri srcu.

„Tako je lepa in moja lastnina je in vendar ni moja.

Tuja mi je njena duša, njeno srce se je poslovilo od mene. Kadar je sama zdaj, ne misli več name . . .“

Žalostno mu je postalo v sreč, šel bi bil daleč kam na samotni kraj, na samotni klop bi sedel in bi zajokal. Izjokal bi vso to bolečino, ki leži na sreč kakor breme in tišči in peče noč in dan. Poslovil bi se od tukaj, zadnji-krat bi šel preko teh sob, stopil bi pred Anko in bi ji ponudil roko.

„No, zbogom! . . .“

Videla bi ga pred sabo na pot napravljenega, vedela bi, da gre za vselej in da ga ne bo videla nikoli več, ali rekla ne bi ničesar. Vesela bi bila pač, da gre, da je ne bo več mučil s svojo prisotnostjo . . . Zakaj skrajno ne-prijetno je, ko hodi mimo nas tisti človek, nad katerim smo storili svoj veliki greh, hodi mimo nas, vzbuja v prsih boleče čustvo . . .

Tiho je bilo v sobi, zunaj pa se je bilo pričelo jas-niti. Obe okni sta bili odprti in videlo se je, kako so se pomikali oblaki dol proti zapadu. Še čisto tanke plasti so bile razprostrte po nebu tuintam in tudi te so se trgale in umikale. Prikazovati so se pričele zvezde, tam na ve-černi strani je pogledala izza oblaka večernica, kakor bi se nasmehljala tihim gozdovom — tako je bilo videti. Potem se je pokazalo še mnogo zvezd, odplavali so vsi oblaki, nebo je bilo popolnoma čisto, svetlo je bilo in ka-kor umito. In ob tistem času je vstajala tam daleč za gozdovi luna. Velika je bila tisti večer, počasi se je po-mikala na nebo gor, še je bilo polovica za gozdnimi vrhovi. Potem se je dvignila nad njimi, gledala je daleč preko gozdov, vzpela se je visoko gor na nebo.

Turina je bil zavzdihnil, ozrl se je bil po Anki, ki je sedela popolnoma mirna in nazaj naslonjena. Luna je posijala v sobo, začrtale so se na mizi svetle proge, po Ankinem obrazu se je razlila medla svetloba. Zdaj je bila še bolj bleđa kakor prej, lica so bila skoro prozorna, samo

bi veljal za celo Avstrijo, tega Nemci ali vsaj pretežna večina njih političnih voditeljev še sedaj noče spoznati, in še vedno drve za fantomi, ki so se že zdavnaj preživeli, in v dosego teh svojih skrajno šovinistnih ciljev teptajo tudi obstoječe zakone.

Tako določajo Stremayerjeve jezikovne naredbe, da sta češki in nemški jezik na celem ozemlju češke kraljevine popolnoma enakopravna. Te naredbe pa so nemški uradniki samovoljno razveljavili s tem, da so pri oblastvih na nemškem ozemlju dosledno zavračali češke vloge. Ko je pa pred nekaj dnevi podpredsednik praškega nadsodišča dvorni svetnik Rinesch ukazal sodišču v Karlovih varih, da mora neko češko vlogo rešiti v češkem jeziku, je pa v celem nemškem taboru nastalo silno ogorčenje.

Da vračajo Čehi milo za drago, je seveda samobesebi umevno. Nikakor pa tega seveda nočejo umeti Nemci, kateri takoj kriče o propadu države in so pripravljeni izzvati celo ministrsko krizo, samo če se njih zahtevam ne ustreže. Tako je na železniški postaji v Nemškem brodu češki poštni uradnik pošiljatve opremil s češkimi označbami in s tem zakrivil isto, kar delajo nemški uradniki v Hebu ali drugih nemških gnezdih na Češkem.

Ker pa trgovinski minister dr. Fiedler tega uradnika ni takoj obglavil, zahtevajo sedaj Nemci, da mora Fiedler odstopiti, sicer da primorajo svoje ministre, da izstopijo iz kabineta. In kaj potem? Sledilo bo novo ministrstvo, katero bo pa ravno tako stališče imelo, kakor dosedanje in temu narodnostnemu boju, ki izčrpa najboljše sile avstrijskih slovanskih narodov, samo radi tega, ker se nočejo kloniti nenasitnemu nemškemu molohu, bode šele takrat konec, ko se bode jezikovno vprašanje rešilo pravično za celo Avstrijo, ker drugače se bo menjalo samo kraj, ostal pa in poostiril se bode spor na jugu in v Galiciji.

Proti banu Rauchu.

Hrvaška stranka prava, najmočnejša frakcija v hrvaško-srbski koalicije, je izdala sledeči razglas: Hrvaška stranka prava obsoja najostreje vsa obrekovanja in denunciacije, s katerimi se hoče srbsko samostalno stranko pokazati kot veleizdajalsko in antidinastično. Hrvaška stranka prava, ogorčena nad nasilstvi in nezakonitostmi barona Raucha in njegove družbe, obsoja njih početje najodločneje ter izreka vsem žrtvam političnega in osebnega maščevanja svoje spoštovanje. Stranka se obvezuje v imenu naroda, svoje časti in pravičnosti nadaljevati boj toliko časa, da pridobi vsakomur popolno zadoščenje ter odstrani sirovo silo in nezakonitost iz sedaj hudo skušane hrvaške domovine. Hrvaška stranka prava se bo v imenu hrvaško-srbske koalicije složno z vso odločnostjo bojevala proti nasilstvu in tiraniji madjarskih oblastnežev in proti vsem njihovim takozvanim eksponentom na Hrvaškem toliko časa, da pribori kraljevini hrvaški zajamčeno enakopravnost in svobodo.

Umirovljenje dr. Šurmina.

Strahovlada barona Raucha izbrala si je za svojo najnovejšo žrtev g. dr. Šurmina, dekan zagrebske filozofske fakultete in poslanca koalicije.

Pred par dnevi bil je nenadno umirovljen kot vseučilišni profesor. Ker je g. dr. Šurmin nam Slovincem osebno znan iz svojega velezanimivega predavanja nedavno v „Akademiji“, bo naše občinstvo gotovo zanimalo, kaj da sam piše v „N. Pester Journalu“ o tem svojem umirovljenju:

V „N. Pester Journalu“, kakor tudi v drugih listih, bilo je javljeno, da sem zato umirovljen, ker sem takorekoč sodeloval pri neki politični demonstraciji proti baronu Rauchu. Jaz kot tačasni dekan filozofske fakultete — nisem hotel na zagrebskem kolodvoru smatrati dijaka kot dijaka, temveč sem mirno dovolil vsem, tako dijakom kakor me-

kadar je dvignila trepalnice, so se pokazale črne in svetle oči. Zdaj so bile videti še dosti globočje, ko je bil ves obraz tako blede, kakor brezdanji tolumni, so se zdele človeku. Kdor je utonil v njih, tisti ni bil srečen, tisti je umrl v njihovem globokem dnu...

Turina je gledal na Anko in njegovo srce je bilo popolnoma žalostno. Najprej se je naslonil na mizo in z levico je podprl glavo.

„Oprostite, Anka, jaz ne morem tako živeti! Neznosno in strašno je postalo v teh sobah, ako sem jaz tega kriv, potem mi to reci in bom šel daleč kam in se ne bom vrnil nikoli več... V tretjo sobo pojdem, ne bom te potem videl nikoli več...“

Turina je utihnil, gledal je v njen obraz, čakal je prijazne geste. Anka pa je vstala in je stopila k oknu. „To je dozdevanje, nič se ni dogodilo...“

Njen glas je bil hladen in Turina je vstal in je vzel klobuk in palico in dolgo ga ni bilo na tisto noč. In ko se je vrnil, je še gorela v spalnici luč, Anka je bila v postelji in je še čula. Videl je natančno, kako je siloma zatisnila oči in ni je hotel motiti. Legel je in zaspal, in ko se je zjutraj prebudil, je ni bilo več. In tudi Traven je odšel bogvekam. Mogoče sta nastopila skupno in težavno pot, ki hoče do sreče.

ščanom, demonstrirati proti baronu Rauchu. Istina je, da sem bil prisoten na kolodvoru in da se je takrat proti Rauchu demonstriralo. Pač pa je popolno nepoznanje akademskih predpisov, ako vlada zahteva od vseučilišnega profesorja, naj on kjer koli izvršuje službo policajca. To nam zabranjujejo naši akademski predpisi, zato se nisem, kakor tudi nobeden drugi od vseučilišnih profesorjev, mešal v policijske posle. — Vlada je enako motivacijo predložila kralju in z njo uspela. Ona zahteva od vseučilišnih profesorjev, naj vrše redarske službe.

Hrvatska vlada me je dala umiroviti, da pokaže, da se to more zgoditi celo vseučiliškemu profesorju. Pripomnim, da sem brez zaslišavanja, — je li upravičeno ali ne — umirovljen samo zato, ker sem bil slučajno na kolodvoru, kjer se je ponovno v navzočnosti policije in enega policijskega činovnika demonstriralo proti banu, a demonstrirali so meščani in dijaki. Kar se tiče družega, sem star 41 let in zastopnik (poslanec).

Zagreb, 27. travnja 1908.

Dr. Gjuro Šurmin,
vseučilišni profesor u. m. in zastopnik.

Novi gališki namestnik.

Gališkim namestnikom je imenovan dr. Mihael Bobrznyski, deželni maršal pa grof Badeni.

Bobrznyski, kateri je prvi neplemenitaš na tem odličnem mestu, stoji v 59. letu. Kot politik pripada konservativni poljski stranki in velja kot jako energičen mož. Zdi se torej, da je vlada s tem imenovanjem ustregla onemu delu poljskega kluba, ki zahteva brezobzirno postopanje proti Malorusom in ki odločno zavrača vsako popustljivo politiko. O tem so tudi Malorusi sami prepričani in smatrajo dr. Bobrznyskega svojim najhujšim sovražnikom in pričakujejo brezobziren boj.

Ime novega deželnega namestnika pa je tudi v tesni zvezi z deželno volilno reformo. Dr. Bobrznyski je svoječasno izdelal načrt volilne reforme, po kateri se bode polovica deželnih poslancev volila na podlagi občne volilne pravice, med tem ko naj druga polovica sestoji iz stanovskih zastopnikov. — Gotovo je, da bode to imenovanje pri Malorusih izzvalo najhujši odpor in že obstoječe sovraštvo še bolj poostri.

Italija v Tripolisu.

Italija se zopet resno pripravlja zadobiti v Tripolisu prvenstvo. Italijanski listi — zlasti dobro informirani „C. d. I.“ — objavljajo podrobne kolonizacijske načrte. Vedno bolj se uvideva, da je brodovalna demonstracija Italije proti Turčiji imela posebno namen, kriti italijanske težnje na severoafriški obali. Ta zahteva je turške kroge zelo razburila in za sultana pomeni veliko ponižanje. Prej ali slej utegne izbruhniti nasproti tem aspiracijam mohamedanski fanatizem. V zvezi temu je Italija varna pred velevlastmi. Avstrija ne mara konflikta z njo, ker je sama močno angažirana na Balkanu, Francoska pa tudi Italiji Tripolis prepušča, ker slednja ne ugovarja osvajanju Maroka.

Francija v Maroku.

Že dosedanje prodiranje Francozov v Maroku je pokazalo, da vzlic marsikaterim uspehom francoske vojske, vendar ne bode tako lahko, najti iz te zagate primeren izhod. Vlada noče nobene okupacije, zbornica se celo brani, poslati večja ojačenja v Afriko in tako ni mogoče si priboriti trajnega uspeha. Ta položaj pa je izrabil proti-sultan Mulej-Hafid in se napolnil s svojo vojsko proti severu, kjer bo skoraj gotovo skušal s pomočjo rodov Beni Khiran in Zagan polastiti se glavnega mesta Fez. Francoski listi tudi že obžalujejo, da je nevtaliteteta, katero je Francoska proglasila v boju obeh sultanov med seboj, Francoze ovirala, da niso Mulej-Hafida svoj čas docela uničili. Sedaj je pa slednji gospodar situacije in po njem se mora francoska politika ravnati. Za slučaj, da osvoji Mulej-Hafid Fez in tam provzroči nemire, bo morala Francija vse sile napeti, da uduši to nevarno gibanje, katero se čim dalje bolj razvija. Z ozirom na najnovejšo vesti iz Maroka pa bode Francozom skoraj nemogoče, nastopiti proti Mulej-Hafidu, kateri je izdal strogo povelje svoji vojski in vsem Kabiloni, ki stoje pod njegovim poveljem, da se morajo vsakega sovražnega spopada s Francozi najstrožje izogibati in skrbeti za to, da se ne moti karavanski promet iz oziroma v Kasablanko.

Zanimiva je tudi vest, da zloglasni ropar Bajzuli še vedno ni mrtev in so bila vsa poročila o njegovi smrti popolnoma neosnovana.

Protijaponski bojkot.

Ameriški časniki poročajo, da Kitajci vedno bolj bojkotirajo Japonce. Angleški trgovci in častniki napadajo japonske veletrgovce in izjavljajo, da ni več vzdržljiva japonsko-angleška zveza. Evropski krogi vedno bolj sovražijo Japonce, razven Rusov, ki hočejo nastopati v bodoče složno z Japonci. Japonska vlada namerava poslati v Kanton princa Caj Hena, da se približa Kitajcem. Iz Šoula se poroča o revoluciji. Dva ministra sta odstopila.

Občni zbor „Slov. planinskega društva“.

Letošnji, 16. redni občni zbor tega društva, katero je med vsemi mnogobrojnimi društvi na Slovenskem gotovo najpriljubnejše in najidealnejše, vršil se je 24. aprila v „Narodnem domu“ ob zelo številni udeležbi in zelo živahnih debatah.

Občni zbor je otvoril predsednik prof. Orožen, ki je povdarjal lep razvoj društva v 15 letih njegovega delovanja in se zahvalil za krepko podporo mestni občini ljubljanski in raznim denarnim zavodom, kakor tudi posameznikom.

Iz tajnikovega poročila posnamemo sledeče glavne točke: Članov je bilo koncem l. 1907 2662, in sicer jih je štel osrednje društvo 634, 17 podružnic pa 2028. Število članov je sicer padlo za 130, to pa vsled tega, ker so se člani, ki članarine niso plačevali, izbrisali. Ustanovila se je nova „Selška podružnica“ s sedežem v Železnikih. Priredilo se je več zabavnih večerov in predavanj, katere prireditve so vse dobro uspeli. Za povečanje Triglavske kočice na Kredarici je odbor vse potrebno ukrenil, na Nanosu je odbor kupil obsežne parcele, na katerih se bode zgradila planinska kočica. V Črnem dolu pod Snežnikom si je pod zelo ugodnimi pogoji društvo zagotovilo prvo pravico za nakup kočice, katero so ondote občine zgradile za zemljemere. Popravilo oziroma napravilo se je mnogo novih poti, izvršilo se je posebno mnogo markacij v triglavskem pogorju, v Karavankah in bohinjskem pogorju, ravno tako tudi v kamniškem okraju. „Planinski vestnik“ je redno izhajal in splošno jako ugajal. Promet v kočah je bil jako dober in tudi gmetni uspeh prav povoljen.

Blagajnik g. Šušteršič je podal pregled o denarnem stanju osrednjega društva in podružnic. Dohodkov je imelo osrednje društvo 42.014 K 90 vin., izdatkov pa 40.771 K 53 vin. Gotovine je 61 K 16 vin., hranilnih vlog pa 1182 K 21 vin. Skupno premoženje znaša 58.500 K. Dolgov je 13.555 K, tako da znaša čista imovina z odpisi vred 44.945 K. Proračun za leto 1908. izkazuje dohodkov 12.443 K, izdatkov pa 31.901 K, tako da je primanjkljaja 19.458 K. Vseh 18 podružnic — ilirsko-bistriška še ni začela posloovati — je imelo dohodkov 56.274 K, stroškov 44.324 K, prebitka 11.949 K, imetja 103.818 K, dolgov 43.750 K, čistega imetja 60.067 K, posojil pa 13.350 K.

V novi odbor, kateri se je pomnožil za tri odbornike in jednega namestnika so bili izvoljeni gg. dr. Fran Tomišek, dr. Ant. Švigelj, dr. Fran Zupane, dr. Jakob Žmave, Josip Hauptmann, Ant. Šušteršič, Ivan Korenčan, Ivan Macher, Ivan Mlakar, Viktor Skaberne in Fran Jesih; za revizorje pa gg. Iv. Mejač, Henrik Lintner, Mencinger, dr. Jernej Demšar, Oskar Skušek in Lev Rogl.

Nato je načelnik ob pozni uri zaključil občni zbor s pozivom k nadaljnjemu delovanju.

„Družba sv. Cirila in Metoda“

29. aprila 1908.

Računske listke družbe sv. Cirila in Metoda so nadalje naročile sledeče tvrdke: Anton Vrbanič gost., Čatež pri Veliki Loki; Ida Žilihova tajnica žen. podr. v Gorici; Ivan Maselj, prof., blad. podr., Novo mesto; restavracija „Seidel“ v Ljubljani; Ant. Zrimšek, gost. Koseze; I. Kimovec, gost. pri „Lipi“, Ljubljana; Ivan Glaščič, Gorica, Nunska ulica 7; Mici Lampe gost. pri „Križu“, Ljubljana; Ivan Benčina, Stari trg pri Ložu; hotel pri „Maliču“, Ljubljana; Fanci Boštjančič, gost. pri „Pepetu“, Kolodvorske ulice; Kališek, Fužine; A. Skarja, Mirna, Dolenjsko; R. Salaba, Braslovče; Ana Stopar, hotel „Ilirija“, Ljubljana; gostilna pri Čončku, pod Rožnikom; gost. pri „Roži“, Ljubljana; Ivana Perne, gostilničarka pri Bastlu v Tržiču; Mici Somrak, blagajničarka podr. Vel. Lašče; gost. „Zaje“, Rimska cesta, Antonija Novak; gost. Spodnji Rožnik, g. Čad; Frau Zupančič gostilničar, Rakovnik; moška podružnica Idrija; hotel „Llyod“, Ljubljana; Rezika Jaklič, gost. Zupanova, Ljubljana.

Družbi sv. Cirila in Metoda neso nabiralniki jako lepe doneske, kar nam dokazujejo mesečni izkazi. Vsled tega je sklenil odbor, da se jih naroči 500 novih; upa namreč, da ne bo nobene gostilne, nobene kavarne, trgovine, čitalnice, trafike itd. kjer bi ne bilo družbinega nabiralnika, kjer bi se ne stekali darovi za obrambo naših mej. Posnemajmo v narodnem delu brate Čehi; pa tudi naše narodne nasprotnike. Nabira se sicer počasi, a nabira se vedno in na več krajih, tako da bo družba smela na nabiralnike računati kot na svoj najboljši vir. Ker je pa nevarnost, da nabiralniki zaspe, in ker bo pri takem številu težko obdržati vse v evidenci, zato se prosi vljudno vse one gospode, ki jih že imajo in ki jih bodo imeli v oskrbi, da pošiljajo zneske vsak mesec, ali vsaj vsak drugi mesec (v času od 1. do 25. vsled mesečnega izkaza). Zneski naj se pošiljajo navadno na „Družbo sv. Cirila in Metoda v Ljubljani, Narodni dom“, ne pa na časopise, dostavi naj se tudi vedno, da je iz nabiralnika in iz katerega. Posebno se prosi tiste gospode, ki imajo stare nabiralnike, da pošljejo v kratkem iz njih doneske, a zraven naj dostavijo, kje je nabiralnik in kdo ga ima v oskrbi. Ker pa nove nabiralnike kmalu vse do-

bimo, prosimo dotične gospode, ki so voljni prevzeti jih v oskrb, da nam blagovolijo naznaniti svoje naslove, da se jim nabiralniki takoj dopošljejo, ko pridejo, da se prične delovati po vsem slovenskem za edino naše obrambno društvo.

*

Družba sv. Cirila in Metoda je izdala, hoteč ustreči slov. občinstvu, Bleiweis-Vodnikove razglednice, velikonočne in pomladanske so se vse razpečale, zato se upa, da bodo tudi te šle hitro izpod rok, posebno, ker je letos 150 letnica Vodnikova in 100 letnica Bleiweisova. Prosi se torej družbine podružnice in trgovce, da jih naroče in na ta način omogočijo zavednim Slovincem, da si lahko vsakdo in v vsakem kraju nabavi slike naših prvakov.

Dnevne vesti.

Kranjsko.

— **Denunciacije.** „Slovenec“ se v zadnjem času specializira v denunciranju uradnikov, trgovcev in obrtnikov, ki so nasprotnega političnega mišljenja. V zavesti, da poslanci, pripadajoči S. L. S. glede slovenske politike odločujejo v ministrstvih, v zavesti, da je S. L. S. dobila v roke krmilo v deželni dvorcu in vedoč, da bo, kakor v enakih slučajih, javno življenje krenilo v strujo vladajoče stranke, skuša „Slovenec“ v javnosti diskreditirati vse one nasprotnike, ki silijo v ospredje. Ostrašiti hoče s tem uradništvo, da se ne izpostavlja za stranko, od katere nima ničesar več pričakovati in ki mu nima nič več dati; oplašiti hoče trgovstvo in obrtnike, da k njim ne bodo zahajale od dne do dne naraščajoče množice S. L. S. Nizkoten je tak boj. Res je sicer da „Slov. Narod“ ne samo, da v tem načinu boja ni zaostajal, ampak je bil še dosti nižji zlasti v onih časih, ko se je solučil v milosti Heinovi in ko so kranjski Nemci diktirali politiko narodno-napredne stranke. Res je dalje, da so se te vrste korupcije in terorizma v izdatni meri posluževale in se še poslužujejo prve glave narodno-napredne stranke. Spominjamo le zadnje deželnozberske volitve, ko je župan Hribar svojim podložnim naravnost ukazoval, kako morajo voliti, če ne, ko se je uradnikom dajalo ukor samo zategadelj, ker so kazali svoje simpatije nasprotnemu — četudi neklerikalnemu — kandidatu. Toda vse to še ne upravičuje „Slovenca“, da nastopi v enakim orožjem. Kot stranka, ki je prišla do vlade in ki hoče to vlado tudi obdržati, mora v vsakem oziru kazati, da je boljše od prej vladajoče stranke. Podvedovala je žezlo, ne sme pa podvedovati grehov in napak prejšnje vlade. Saj sicer ni izpremembe na boljše in drugi rod bo ž njo ravno tako obračunal, kakor se je obračunalo z narodno-napredno stranko. Tako postopanje S. L. S. znači v njej navadnega parvenija, ki zlorablja moč, katero je ravnokar pridobil, v svrhu maščevanja in neumestne terorizacije svojih nasprotnikov, mesto da bi jo skromno in resno rabil v obči blager vseh. Previden politik se bo varoval takih sredstev v dokaz svoje moči.

— **Narodna obramba in „Slov. Narod“.** Kakor znano, začela je krščansko-socialna zveza nedavno prodajati posebne užigalice in korist obmejnim Slovincem. Ker je po zadnjih volitvah v družbi sv. Cirila in Metoda pri klerikalnih jelo pojemat zanimanje za to našo narodno družbo in so imeli obmejni Slovenci edinele škodo od tega, moral bi vsak Slovenec z veseljem pozdraviti korak K. S. Z., ker skuša tem potom pritegniti široke, do sedaj še narodno-obrambne dela nedeželne kroge k delu za obrambo obmejnih Slovincov. Neumno je torej govoriti tu o kaki „umazani konkurenciji“ družbi sv. Cirila in Metoda, ker se bodo sedaj večinoma novi krogi pritegnili k obrambnemu delu, posebno pa, ker gre vendar za stvar samo, ne pa za to, kedo da jo izvršuje. — Stvar pa je v korist obmejnih Slovincov. Naravnost nečuveno in nenarodno pa je, da skuša „Slov. Narod“ v svoji znani škodoželjnosti naravnost preprečiti celo započeto akcijo v prid obmejnim Slovincem s tem, da kliče na pomoč vse instance do cesarja, s tem, da zavija besedilo zakonov in s preduhovito svojo juridično modrostjo uči vlado, kako naj postopa proti narodno-obrambni akciji slovenskega društva. — Vedno smo bili zoper pasivnost S. L. S. napram družbi sv. Cirila in Metoda; sedaj pa, ko hoče stranka popraviti, kar je do sedaj zamudila s tem, da započenja samostojno obrambno akcijo, moramo kot Slovenci ta korak edino pozdravljati. Tem žalostnejši znak za propalnost našega časopisja je pa herestratsko, nenarodno delo „Slovenskega Naroda“. Gre se za to, da nastopimo Slovenci čim številnejši proti nemškim raznarodovalnim nakanam. Pod katero zastavo da korakamo, pride šele v drugi vrsti v poštev.

— **Nemška nesramnost.** Pod naslovom „Slovenec“ izhajajo v graškem „Tagblatt“ članki, v katerih skušajo nemški kulturonošci smešiti slovenske kulturne zahteve. Posebno pogosto si izposojajo vprašanje slovenske univerze kot predmet neslahih dovtipov. Res je, da so nekateri slovenski politiki s svojim svoječasnim brezplodnim bombastičnim vpitjem in nesmiselnim „slovc“om o slovenski univerzi stvari več škodovali, kakor pa koristili. Res je pa tudi, da so se oglašali o zadevi bodoče slovenske univerze tudi treznejši in resnejši glasovi. Z najnovejšim člankom o

tej zadevi poslanca dr. Korošca v „Agrar Tagblatt“ se sicer glede vseh točk tudi ne strinjamo. Izrazila se je pa v njem misel o hrvatskem učnem jeziku, katera je po našem mnenju vredna resnega upoštevanja. Baš ta točka pa je Nemce zbudila tako v oči, da jo imenujejo „blaznost“, v kateri niti metode ni najti itd. Zahtevo po hrvatskem učnem jeziku imenujejo „javno priznanje, da slovenski jezik ni dovolj razvit, da bi se v njem poučevalo, na visoki šoli“. — Le počasi, bratec Nemci! Vaša ogorčenost nad to zahtevo nam daje misliti. Morda smo zadeli v črno. Kulturnega približanja Slovincem in Hrvatov se namreč boje, ker bi nastopil vsled tega prodirajočim Nemcem nasproti močnejši, za več milijonov pomnožen in za kulturni razvoj sposobnejši narod, kakor pa če imajo pred seboj samo od vseh drugih ločene Slovence. V ironizaciji te zahteve leži kot glavni namen, namen separizacije. Hočejo obuditi v nas spet zahtevo po brezpomembni, separatistično slovenski univerzi. Zato pa molče o svoji nemščini, ki je po mnogih pokrajinah mnogo nesposobnejša za učni jezik na univerzah, in mora zato pomagati visoka „nemščina“, ki je od onih idiomov pač mnogo bolj oddaljena, kakor pa slovenščina od hrvaščine. — Za nas pa veljaj edino le geslo: žrtvujmo v kulturnih vprašanjih v svojo lastno korist vse separatistične zahteve!

— **Bavarci v Ljubljani.** Štajerski Nemci kar ne morejo preboleti, da so pustili njihov krvni bratje iz Bavarkega nekaj denarja v Ljubljani. „Grazer Tagblatt“ se jeze kar peni in prav milo toži, da so Bavarci nevede se vsedli na Hribarjeve limanice. Posebno pa Nemce jezi, da niso nameravanega obiska prej zvedli, predno niso Bavarci bili v Ljubljani, ker drugače bi bili gotovo poskušali, istim Ljubljano in Slovence sploh naslikati kot prave roparje, ki komaj čakajo, da zadostijo svoji krvoželjnosti s tem, da Bavarec pobijejo. Toda na silno nevoljo Nemcev se je stvar v najlepšem redu zvršila, župan Hribar je napil bavarskemu kraljestvu, na kar je godba zasvirala seveda bavarsko himno. In to boli germanskega dopisnika iz Ljubljane, ki je menda želel, da bi Hribar nemški partikularizem flikal, ko vendar vsak otrok v Avstriji ve, da Bavarci Pruse nad vse sovražijo. Štajerci pa naj se le tolažijo s tem, da bode še več Nemcev iz Rajha prišlo obvedovat Kranjsko, ki je in ostane samoslovenska dežela, polna naravnih krasot in čudežev. Da pa Nemci in spleh tujei na daljših potovanjih ne bodo hodili obvedovat in pomilovat „zataranih“ kočevskih krošnjarjev in poslušat šovinističnih govorov zagrizenih ljubljanskih kazinotov, je menda samo ob sebi umevno in se sme in mora tudi od vsakega taktnege Nemca pričakovati.

Začasni ravnatelj mestne hranilnice ljubljanske prihrani na leto 8000 K, ker ni treba nastaviti pravega ravnatelja. Tako je zagovarjal župan Hribar svojega protežeja, nadsvetnika Sveteka. Gospod župan je še pozabil omeniti „ogled“ pri zemljišnih, na katera dovoljuje mestna hranilnica posojila. Te ogleda vrši namreč tudi začasni ravnatelj Svetek sam, dasi bi bilo to po našem skromnem mnenju stvar uradništva. Ti ogledi pa neso g. začasnemu ravnatelju 2500—3000 kron na leto. Tako, slika mora biti popolna.

— **Afera Mahr-Stanger-Stritar.** Stritar, ki so ga nemški pobalini Mahr-Stanger na pol ubili, ne bo po soglasni sodbi zdravnikov nikdar popolnoma okreval. Z ozirom na to težko telesno poškodbo in popolno roparski način napada je pa postopanje sodne oblasti skrajno neumljivo, posebno če se uvažuje, kako se je postopalo o znani aferi Malitsch. Tedaj je sodna oblast takoj zaprla slovenske akademike, ne da bi se bila prepričala o njih krivdi, ko vendar Malitscheva poškodba niti težka ni bila, seveda samo v strahu, da je ne bi krivci popihali čez mejo, na kar seveda nihče niti mislil ni. V slučaju Stritar pa je obča tajnost po Ljubljani, da se hoče glavni krivec z begom odtegniti kazni, če tega že ni storil. Čuje se tudi, da Mahróvsin vsak dan obiskuje v bolnici Stritarja in ga tam prosi in vpliva na vse mogočenačinena smrtnobolnega, da mu prizanese. Ali ni to vzrok, da se Mahra takoj dene pod ključ? Slovenska javnost se opravičeno vprašuje, kako naj se konča pod takimi pogoji preiskava o stvari, ki je vse Slovence silno razburila. Mogoče pa tiči vzrok tega zavlačevanja v tem, da vodi kazensko preiskavo — dr. Kaiser.

— **Občinske volitve v Ribnici,** ki so se završile z izvolitvijo gospodarskega odseka dne 28. t. m. pomenjajo popolu poraz klerikalcev in zmago naše stranke na celi črti. Neodvisni kmetije, združeni z naprednimi tržani, upri so se klerikalnemu pritisku in izvolili može svojega zapužanja v občinski zastop. Dobili smo obsežen dopis v vezani besedi, ki z drastičnim humorjem krasno popisuje predpriprave in volitve same. Zaradi pomanjkanja prostora priobčujemo iz vsacega odstavka samo par odlomkov, da bodo naši bralci tudi okusili malo pristnega ribniškega humorja:

V lepem trgu ribniškem
Je prišel volitev čas.

Nihče pač si mislil ni,
Da zabava čaka nas.

Vrli naš Andrej Orehek

Trudi se že mesec tri,

Mladi naš kaplan Orehek

Kumra zlo in se poti.

Pride prvi dan volitev.

Vsi Orehoveci se zbrani

In preširno se šopirjo

Po volitveni dvorani.

Gor in dol kaplan po trgu

Šviga, leta, bega,

Skuša zadnji čas še vzeti

Onega al' tega.

Blato pa se mu na škornjih

Zbira vedno više,

Obraz daljši je daljši,

Srage si raz čelo briše.

V dvorani pa postaja

Že somišljenikom vroče,

Ker Orehkova jim lista

Le v višino iti noče.

Petróv dobil večina

Glasov nad petdeset,

Kaplan ima skomine:

„Propali smo že spet!“

Na ta način Goričavas

vasica lepa vrla

V sredo že je Petka

Orehkova — požrla!

— **Grozna nesreča** se je v terek popoldne ob štirih zgodila v tovarni za usnje g. Karla Pollaka v Kranju. Neki 19letni delavec je namreč prišel preblizu transmisijskega jermena, ki ga je zgrabil ter mu odtrgal roko. Pri tem ga je pa parkrat zasukalo okrog, da so začeli posamezni deli trupla kar leteti po tovarni. Ko so ustavili stroj, ni bilo več mladeniča, ampak samo razmesarjeni kosi mesa so ležali po tleh, glava pa je visela na nekem jermenu pod stropom.

— **Sokolstvo.** Dne 10 pr. m. je bilo na Dunaju zborovanje, sklicano od župe dolnjeavstrijske, ki se je na njem razgovarjalo, kako bi se visokošolske mladine pridobilo za sokolske misel. Zborovanja so se razen čeških akademikov udeležili tudi hrvatski, slovenski in srbski akademiki. Razen njih seveda člani dunajskih sokolskih društev. Kot govornik je bil tudi oglašen podstarosta slovenske sokolske zveze dr. Otokar Rybář, ki je bil žal zadržan priti. Sklenjeno je bilo, meseca maja sklicati v to svrhu velike zborovanje slovenskih akademičnih društev. — Zlet srbskega sokolstva, ki bi moral biti konec junija letos v Belgradu, so preložili na prihodnje leto. — Češki Sokol v Norinberku (Nürnberg) v Nemčiji šteje 71 telovadcev, vaditeljski zbor ima 6 članov. V knjižnici je 97 knjig, izposojenih je bilo 115 knjig. Sokol v Norinberku obstoji že 20 let. — Ruska vlada je dovolila, da se smejo telovadna društva imenovati „Sokol“. Prej je bilo to prepovedano ter se je „Sokol“ v Peterburgu prej imenoval „Sever“.

Štajersko.

— **Ptujski občinski svet proti kulturnim zahtevam Slovincov.** V seji občinskega sveta v Ptujju dne 29. t. m. je bila soglasno sprejeta resolucija, ki jo je predlagal občinski svetnik dr. pl. Plachki in ki se glasi: „Z ozirom na pritožbe in želje, ki so jih zadnji čas izražali slovenski poslanci na pravosodnem in naučnem polju, protestuje občinski svet najodločneje proti ustanovitvi višjega deželnega sodišča v Ljubljani, proti slovenski ali hrvatski visoki šoli in proti izpopolnitvi slovenskih paralelk v Celju, ki v zakonu niso utemeljene. Vseh teh prizadev ne vodijo kulturni in stvarni razlogi, marveč iste grede le za tem, da bi se slovenskim akademikom in uradnikom dobilo iz nemških davkov dobro plačana mesta, na drugi strani pa docela izpodrinilo nemške uradnike v jezikovno mešanih okrajih. Mestni svet torej poziva vse nemške poslance brez razlike strank, da se z najskrajnejšimi sredstvi uprejo ureditvi teh namer, ki tvorijo veliko nevarnost za nemško posestno stanje.“ Ta resolucija kaže pač v najboljši luči duševno inferijornost spodnještajerskih nemskutarjev, ob enem pa prav blazno sovraštvo teh poturic do lastnega rodu. Torej spopolnitev gimnazijskih slovenskih paralelk v Celju ni utemeljena, ker bi potem slovenski naraščaj docela izpodrinil nemške uradnike v „jezikovno mešanih okrajih“, kjer prebiva 90% Slovincov. Ta strah je seveda popolnoma utemeljen, kajti nemški uradniki na Spodnjem Štajerskem ali Koroškem imajo k večjemu izpričevalo iz kakega zakotnega graškega „kurza“, kjer se nauče slovenščine v toliko, da jim je mogoča napraviti justične škandale à la proslula afera Bratuša. Gotovo je, da tem gospodom ne diši tekmovanje s slovenskimi akademiki, kateri so zmožni najmanj dveh, pogosto pa tudi treh ali štirih jezikov, in to popolnoma v govoru in pisavi. Kar se pa tiče očitanja glede z „nemskim“ davkom plačanih mest, je pripomniti da bi Slovenci sami prav hitro in korenito pomedli z različnimi Ornigi, Plahkiji, Ješovniki itd.,

če bi se Slovenci le prav nalahko začeli posluževati bojkota. Ptujski in še marsikateri drugi „furor teutonicus“ bi potem kaj hitro postal ponižen.

— **Slovenski napisi v Mariboru.** Leta 1907 je odstranila mariborska občina gospodu Ivanu Verasu na njegovi hiši v nadceestno ozračje moleči izvesek z napisom „Zastop banke Slavije“, češ, da so slovenski napisi na takih izveskih z veljevnim občinskim sklepom prepovedani. Zoper to se je pritožil gospod Ivan Veras ter je prišla zadeva na obravnavo pred upravnim sodiščem dne 8. aprila t. l. Upravno sodišče je dotično določbo mestne občine mariborske z razsodbo razveljavilo zaradi pomanjkljivega postopanja in mora torej občina znova odločiti ter navesti, iz katerega javnopravnega razloga prepoveduje dotični izvesek. Ker za tako odločbo občina ne more navesti nobenega javnega, n. pr. npravnostnega ali varnostnega razloga, je s tem odločeno, da občina iz samih jezikovnih razlogov ne more odstranjovati takih izveskov in da je torej tudi pred upravnim sodiščem dognana nezakonitost postopanja dotičnih občin, ki so izveske s slovenskimi napisi odstranjevale, kakor Celje in Maribor.

— „**Stajerc**“ nabira za „Schulverein“ jubilejne znamke. Vzrok več, da se naj vsak narodnjak potruji, da izgine iz njegovega okraja zadnji iztis tega umazanega in izdajalskega glasila ptujskih kramarjev!

Nesreča. Kolodvorski restavratorec Jožef Muršec v Slovenji Bistrici je tako nesrečno padel z voza, da najbrž ne bo okreval. Peljal se je čez železniški tir in je priletela vanj tresina, na katerih je sedelo več delavcev, izmed katerih je tudi eden zelo pobit.

— **Smrtni padec.** Pri sv. Urbanu pri Ptujju je padel trgovec s sadjem, Martin Veršič, tako nesrečno, da se je ubil.

— **Ženo umoril.** Pred celjskim porotnim sodiščem se je imel zagovarjati zaradi uboja 71-letni krojač Martin Jerman iz Prapretnege. Imel je 23 let mlajšo ženo, s katero pa je iz ljubosumnosti slabo ravnal ter ji tudi večkrat grozil, da jo ubije. — Žena je večkrat vsled surovega moževega ravnanja ušla z doma ter se 30. novembra 1906. stalno s hčerjo preselila od njega. Mož ji je potem vedno prigovarjal, naj se povrne k njemu. Slednjič je žena pristala v to. A mož je kmalu nato sunil svojo ženo z nožem, da je par dni nato umrla. Jermana so obsodili v petletno težko in poostreno ječo.

Koroško.

— **Jezikovni spor** na Koroškem je v zadnjih dneh ob zagrizenosti ondotnih nemškonacionalnih sodnikov zopet vzplamtel. Slovencu branijo na koroških sodiščih govoriti v slovenskem jeziku, Slovencu vračajo tožbe in vloge pisane v slovenskem jeziku. To delajo sodniki v deželi, kjer biva nad 100.000 Slovencev, katerim je prav v zadnjem času tako državno kakor upravnosodišče pripoznalo, da je njihov jezik v deželi navaden jezik, da so torej oblastva dolžna vzprejemati slovenske vloge. Pred kratkim je tudi dr. Ravnihar na deželnem sodišču v Celovcu za svojo slovensko stranko vložil tožbo v slovenskem jeziku. Sodišče je sicer tožbo vzprejelo, toda jo rešilo v — nemškem jeziku. Zoper to rešitev se je dr. Ravnihar seve pritožil — s slovensko pritožbo — na predsedstvo deželnega sodišča. Predsedstvo pa je pritožbo zavrnilo ter to zavrnitev v nemškem jeziku utemeljilo s tem, da je rešitev tožbe — „ein Akt der Rechtsprechung“ —, vsled tega, da predsedstvo nima pravice kaj ukreniti. Čudno, kadar se pritožimo na sodišča, pravijo ta, da je rešitev jezikovnega vprašanja stvar justične uprave; kadar pa dregnemo v justično upravo, se ta izgovarja, da je jezikovno vprašanje popolnoma zadeva dotičnega sodnika. Circulus vitiosus! Sicer, pravi predsedstvo dalje, je pa tožbi priloženo pooblastilo nemško (— stranka je namreč priložila neko staro pooblastilo, —) kar ravno dokazuje, da je stranka možna nemškega jezika in zategadelj odgovarja nemška rešitev tožbe obstoječim jezikovnim predpisom. Zoper to temeljito rešitev se dr. Ravnihar pritoži še dalje na višje instance in bomo svoječasno o zadevi poročali.

— **Za koroške Slovence.** V predčerašnji seji državnega zbora so vložili slovenski poslanci: dr. Šušteršič, Grafenauer, dr. Benkovič, dr. Fon in tovariši nujni predlog glede jezikovnih razmer pri sodiščih na Koroškem in pozivljajo vlado, da izvrši z vsemi sredstvi, ki so ji na razpolago, remediuro in tako varuje po zakonu zajamčeno enakopravnost slovenskega naroda. Interpelacija dr. Šušteršiča, Grafenauerja in tovarišev v zadevi koroških sodišč ima isto utemeljevanje kakor nujni predlog ter vprašuje justičnega ministra, ako hoče takoj nastopiti proti samovoljnosti celovskega sodnika in takoj napraviti remediuro.

Primorsko.

— **Ravnopravnost pri goriškem deželnem odboru.** „Osservatore Triestino“ je priobčil v številki z dne 29. aprila oficijelni razglas, s katerim deželni odbor goriški razpisuje natečaj za mesto kontrolnega agenta za izterjevanje deželne pristojbine na pivo za sodne okraje Tolmin, Cerknovo in Kanal s sedežem v Sv. Luciji. Ta razpis natečaja je uvrščen v uradnem listu le v laškem jeziku.

Evo torej vam slavne enakopravnosti na goriškem deželnem odboru, kjer — kakor pravijo — sedita tudi dva slovenska odbornika. Deželna služba se razpisuje le v laškem jeziku, kakor da bi bila namenjena le Italijanu. A škandal vseh škandalov je, da se tu razpisuje služba, koje delokrog so izključno slovenski okraji. Kdo naj torej kompetira za dotično mesto? Morda kak Furlan, ki še slovenščine ne zna; vsaj je natečaj ne zahteva. Teško je pri vsem tem najti primernih besed, da se ožigosa one kroge, ki so dopustili, da si upa deželni odbor po svojem glavarju omalovaževati slovensko prebivalstvo s takim cinizmom.

— **Koncesijoniranje železnice Matulje-Opatija-Lupoglava.** Železniško ministrstvo je dovolilo tvrdki Jakob Ludvik Münz delo železnice z električno ali parno silo od kolodvora Lupoglava čez Učko do Preluka pri Voloski oziroma Matulje-Opatija. Če se uresniči, da bo podjetnik Münz to delo dovršil, potem bo mogoče priti iz Volosko-Opatije v dveh urah v Trst, kar je vsekakor velikega pomena.

Gospodarstvo.

Tržno poročilo.

Denarni promet.

Dunajska borza. Na dunajskem denarnem trgu se kaže večje zanimanje za posamezne industrijske papirje. Posebno zanimanje vlada za premogokopske akcije in to ogrske splošne premogokopske, ker se je raznesla vest, da preidejo trake, kolikor jih je v posesti trboveljske premogokopske družbe v last posebnega bančnega konsorcija. Notirale pa so kreditne akcije 631-75, ogrska kreditna banka 749-50, bančno društvo 625-50, zemljiška banka 436, državne železnice 688-25, lombardi 135-75, alpinske montanske akcije 690-25, ruska renta 94-40. Mesečni eskompt neizpremenjen, bančna obrestna mera $4\frac{1}{2}\%$, privatni diskont $4\frac{1}{8}$ do $4\frac{3}{16}$, daljši $4\frac{1}{2}$ do $5\frac{1}{8}\%$.

Promet s pridelki.

Žitni trg se je zadnji čas nekaj opomogel. Posebno v Budimpešti so cene, dasiravno se ni mnogo stržilo, precej poskočile. Ravno tako je tudi na Dunaju, dasiravno se je tu še manj kupovalo. Pri pšenici so poskočile cene za 30 vin., pri rži, domači, za 30, pri ogrski za 10 vin. Domačega ječmena ni skoraj nič več. Koruza je šla le malo navzgor, a oves je nekoliko padel.

Cene za vsakih 50 kg so notirale ab Dunaj:

Pšenica, tiška 76 do 79 kg K 12:10 do K 12:50, slovaška 77 do 81 kg K 11:50 do K 12:30; nižeavstrijska in moravska, K 11:30 do K 11:60.

Rž, slovaška 72 do 75 kg K 10:30 do K 10:50; peštanska 72 do 75 kg K 10:25 do K 10:45; avstrijska 72 do 75 kg K 10:35 do K 10:50; ogrska 72 do 74 kg K 10:20 do K 10:45.

Ječmen slovaški K — do K —.

Koruza, ogrska K 6:85 do K 7:05.

Oves, ogrski izjemne vrste K 8:05 do K 8:40; prve vrste K 7:80 do K 8:05.

Špirit kontingentira prompt ab Dunaj K 61:80 D, K 62:40 Bl.

Repno olje vsakih 100 kg prompt ab Dunaj K 97:— D, K 98:—

Laneno olje vsakih 100 kg prompt ab Dunaj K 67:75 do K 68:25.

Petrolej vsakih 100 kg: kavkaško rafinirano brez soda, prompt ab Trst, transito K 11:50 do K 12:— B.

Meso. Cene za kilogram so sledeče:

goveje meso prednje K 0:72 do K 1:56

„ „ zadnje „ 0:88 „ „ 1:72

telečje „ „ 0:60 „ „ 1:60

svinjsko „ ogrsko „ 1:30 „ „ 1:60

ovčje „ „ 1:12 „ „ 1:20

Mast za vsakih 50 kg: domača, svinjska, s sodom prompt K 69:50 D, K 70:— B ab Dunaj.

Loj, prompt K 33:50 D, K 34:— B ab Dunaj.

Slanina, bela brez zaboja prompt K 58:— D, K 59:— B ab Dunaj. Cena padla.

Sladkor, v kockah za 100 kg: brutto K 79:25 B K 80:25 B, kristalni sladkor prompt K 69:50 D, K 70:—, ab Dunaj.

Kava, za vsakih 50 kg: Santos Good Average B 47:— D; K 48:— B; Santos Perl Good K 51:— D; K 52:— K prompt od Trsta. Tendence mirna.

Glasovi odvetniških in notarskih uradnikov.

Naša brošura.

Gosp. dr. H. Tuma, odvetnik v Gorici, je odgovoril na našo brošuro „Stališče odvetniških in notarskih uradnikov...“ v „Slovenski pisarni“. Odgovor doslovno prinašamo danes, svoje protizjave objavimo prihodnjic.

Gospod dr. Tuma izvaja sledeče:

Ena temeljnih pomanjkljivosti odvetniškega stanu v Avstriji je pomanjkanje ločitve v stan pravega odvetnika in odvetniškega pomočnika, — razlika, ki je na Angleškem in Francoskem uvedena (avocat in avoué). Odvetnik naj bi zastopal le pravno mnenje iz znanstvenega stališča ter izvajal to pismo in ustmeno. Vsa druga kolikortoliko mehanična opravila (in teh je sedaj v odvetniški pisarni skoraj 90%) pa naj bi opravljali odvetniški pomočniki.

Pravzaprav pa imam jaz to ločitev za zastarelo in bi bolje odgovarjalo organizaciji odvetniškega stanu tako, da odvetnik obdrži vse svoje posle, t. j. zastopanje in izvajanje in prirejanje spisov ter občevanje s strankami v vseh sodnih, pravnih, eksekutivnih, nepravnih, finančnih, kazenskih in sploh avtonomnih in upravnih zadevah, kakor do sedaj, da bi pa odvetniška pisarna bila po drugi strani organizirana tako, da prave odvetniške posle (avocat) opravlja odvetnik sam, splošno nadzorstvo pisarne in vsa druga opravila pa pisarniški vodja.

Izraz solicator je preozek in ne odgovarja več dejanskim potrebam, t. j. solicator, ki bi imel opraviti le z izterjavanjem ekspenzarja in z mehanično manipulacijo s spisi.

V vsaki odvetniški pisarni se mora delo med uradniki precej strogo deliti, ako se hoče vzdrževati red in potrebno skorost v pisarni. Odkazati je treba zgolj mehanične posle eni osebi, računovodstvo in izterjavanje ekspenzarja drugi osebi, koncipiranje in sestavljanje vlog, ki se ponavljajo, informacije za stranke iz spisov, vpisovanje narokov, nadziranje ekspedicije in obenem nadzorstvo mehničnega reda v pisarni pa eni osebi, ki je pač voditelj pisarne.

Jaz sem v svoji pisarni, kolikor je mogoče, to razliko izvel. Zahtevam od voditelja pisarne, da ima v glavi več nego otrobe, ter smatram takega voditelja za svojega tovariša in sodelavca v pisarni. Le kdor po svoji zmožnosti in po splošni izobrazbi in morali odgovarja mojim zahtevam, ta postane moj tovariš. Ker mora voditelj pisarne samostojno delati, mora biti vsposobljen kakor kak „koncepient“, in se posebej razume, da mora imeti ugled, in sicer v pisarni sami proti strankam in proti šefu. „Možič na vrvi“ seveda ne sme biti tak voditelj pisarne.

Voditelj pisarne pa tudi ne more izhajati ob mesečni plači 140 K, marveč smatram za minimalno plačo 200 K, pravilno pa 300 K, in zase sem prepričan, da vsak šef rad plačuje to mesečno vsoto, ako je tako srečen, da dejanski dobi tovariša, ki mu je res voditelj pisarne.

Ako se je pri sodnih uradnikih konsekvantno izvršila delitev v konceptne uradnike, pisarniške vodje in pisarniške uradnike, se more izvesti ta delitev tudi v odvetniških pisarnah.

Torej šef imej svoje delo, voditelj pisarne imej svoje delo — drug se mora naslanjati na drugega.

Brez drugega je poleg dajanja plače šefova dolžnost, stalne svoje uradnike tudi zavarovati za slučaj bolezni in pokojnine. Način in oblika tega zavarovanja se pač lahko dobi. In vsak šef, ki vidi v voditelju pisarne svojega tovariša, mora skrbeti, kakor zase, za bodočnost človeka, ki ga hoče vezati nase. Zato je tudi moja zahteva, da imej vsak voditelj svoje ognjišče, in trdim tudi, da bodo najbolj vestni in najbolj zanesljivi voditelji pisarn, ki imajo ne le skrb zase, ampak tudi skrb za družino. Saj sem mnenja sploh, da je dolžnost vsakega izobraženega človeka, skrbeti za lastno ognjišče in da je to eno najeminentnejših nalog, in samstvo je umestno le tam, kjer je obenem združeno s posebnim delom, ali znanstvenim ali takim, ki se ne da dobro združevati z družinskim življenjem, ali takim delom, ki jemlje možu sposobnost, zadoščati ženi.

Nazori o ženi pisarniškega vodje so v prologu izraženi seveda jako naivno. Dobra soproga postane lahko navadna dekla brez vsake izobrazbe, taka je navadno boljša žena nego bogata nevesta iz dobre družine, ki je obiskovala vsakovrstne liceje, ki se pa ni naučila drugega nego brezzmislnega čitanja opolzkih knjig. Celo mnenja sem, da se da iz navadnega dekleta, ki zna dobro čitati in pisati, pa se ni nasrkalo ideologije današnjih šol, bolje vzgojiti dobra žena nego iz naših šolskih gosk. Saj je temelj mirnemu in skladnemu življenju v zakonu to, da zna slediti žena možu, in priprosto umstveno razvito dekle, ki je navadno docela nesposobno odreči se malenkostnim svojim zahtevam in razvadam možu na ljubo, in nesposobna ločiti „flirt“ od ljubezni.

Solicatorji naj torej nikar ne cede slin po gosposkih krilih, in naj velja zanje splošno načelo, da si je dekle ogledati bolj po telesnem zdravju in navadnem razumu nego po njenem socialnem položaju in njeni obleki. Sicer pa bi se dalo o tem več govoriti, ne spada pa v prolog „Stališča odvetniških in notarskih uradnikov“.

Zanikrn in omejen trgovski in obrtniški vajenec nima seveda zavesti, da bo kaj iz njega, in tak odvetniški in notarski uradnik tudi ne. Pač pa je res, da vsak inteligenten in priden delavec, bodisi obrtniški, trgovski ali odvetniški, pride do svoje pozicije. V tem oziru prolog močno pretira jetniško stanje uradnikov, in tudi ne verjamem,

da danes sploh kak inteligentnega odvetniški uradnik čuti tako sibirsko jetništvo, in vsak inteligentni in delaven odvetniški uradnik danes ve, da je silna potreba po takih delavcih in da je vsak šef srečen, dobiti delavnega in inteligentnega uradnika. Če pa kdo kljub temu uživa tako sibirsko jetništvo, potem mu ga pa prav srčno privoščim.

Ta slika, ki jo riše prolog, je sicer mala, toda neverna slika takozvanega učenega proletarijata. Nekoliko je res, da družba „boljših“ ljudi gleda še vedno od „zgoraj doli“ na vse tiste, ki niso taki „boljši“ ljudje, in med nje bi spadali odvetniški uradniki. Res je tudi, da se sprejema vsak „c. kr.“ z nekim spoštovanjem v to ali ono družbo in da je „c. kr.“ že nekaka vstopnica v družbo. Ako je to res, je temu vzrok v splošni socialni mizeriji, in jaz za svojo osebo sem se že javno izrekel za socialno demokracijo, dasi sem odvetnik, ker priznavam vso neslanost in nezmiselnost današnjega dela družbe in, kar posebno obsojam, tisto pripogibanje pred „c. kr.“, ki je najmanj utemeljeno in najbolj karakteristično za nizkost in podlost naših boljših slojev. (Sledi.)

Svojo bogato zalogo
VOZOV

novih in že rabljenih priporoča
izdelovatelj vozov

FRAN VISJAN
v Ljubljani, Rimska cesta št. 11.

FRAN JUVAN
posestnik valjčnega mlina v Srednjih
Gameljnih nad Ljubljano
priporoča svoje
izvrstne mlinske izdelke.

Etika in politika.

Predaval v „Akademiji“ dne 24. februarja 1907 g. vseučil.
docent g. Albert Bazala iz Zagreba.

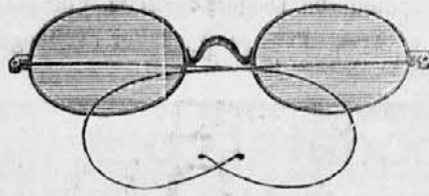
Ponatisk iz „Nove Dobe“.

Brošura po 30 vin. se dobiva v knjigotržnici g. Lav.
Schwentnerja v Ljubljani.

Fr. P. Zajec

Ljubljana, Stari trg 26

priporoča svoj dobro urejeni optični zavod,
kakor razna očala, ščipalce, daljnogleda, toplomerje,
zrakomerje itd. — Očala in ščipalci se napravijo na-
natančno po zdravniškem receptu.

Velika zaloga raznih
žepnih in sten-
skih ur

zlatnine in srebrnine.

Cenki za optično blago in
separatni ceniki ur in zlat-
nine se razpošiljajo franco.

Somišljeniki!

Širite in naročajte povsodi „Novo
Dobo“! — Zahtevajte list po vseh
gostilnah in kavarnah!

Ustanovljeno 1842.

Telefon št. 154.

BRATA EBERL

Tovarna oljnatih barv, lakov in firneža.
Slikarija napisov. Dekoracijska, stavbinska
in pohištvena pleskarija. Električni obrat.

Prodajalna:
Miklošičeva cesta 6
nasproti hotela „Union“.

Delavnica:
Igriške ulice 6
Ljubljana.

„Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

Gradišče št. 4

priporoča slavnim županstvom ter vsem c. kr. in drugim javnim uradom svojo

popolno zalogo uradnih tiskovin,

slavnim hranilnicam in posojilnicam se priporoča tudi v izvrševanje hranilnih
knjižic; slavnim narodnim in drugim društvom v izvrševanje vabil, pravil,
plakatov, diplom, ki jih izvršuje v navadnem ali v večbarvnem tisku najokusneje.

Postrežba točna in solidna.

Cene zmerne.

Prva
domača dolenska žganjarna
Ivan Rakoše i. dr.

Straža-Toplice

priporoča

Slivovko navadno K 1'— lit.	Tropinovec navad. K 1'— lit.
III. „ 1'10 „	III. „ 1'10 „
II. „ 1'30 „	II. „ 1'20 „
I. „ 1'50 „	I. „ 1'40 „
Drožnik III. „ 1'30 „	Brinjevec III. „ 1'40 „
II. „ 1'50 „	II. „ 1'30 „
I. „ 1'80 „	I. „ 2'— „

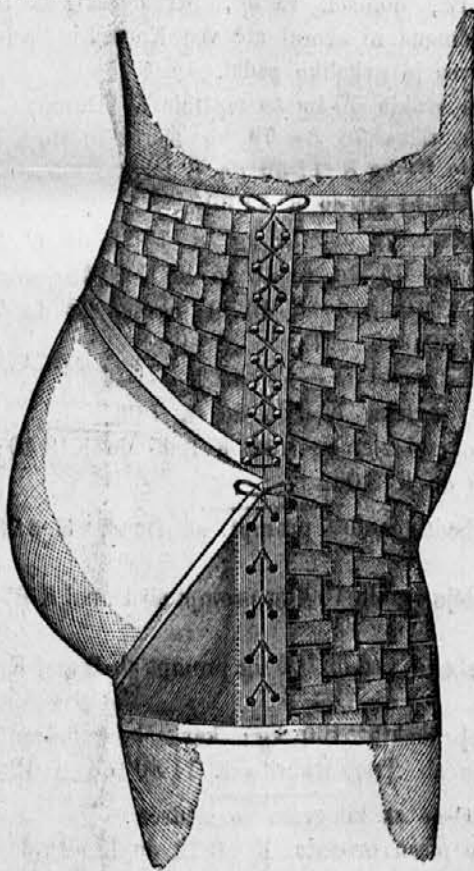
Vinsko žganje (konjak) od 3 do 8 K = $\frac{7}{10}$ litra.

Specijaliteta „Slovenec“ narodna grenčica
narodni liker
od K 1'10 do K 1'20 liter.

Destilacija vsakovrstnih najfinjših likerjev
od K 1'— do K 1'60 liter.

Uvoz in izvoz čajnega ruma od K 1'— do K 2'— liter
i. t. d., i. t. d.

Odpošilja se v steklenicah, zabojih in sodih, ter se prazna
nepokvarjena posoda sprejme nazaj v račun in sicer
steklenice 10 vin. komad in sodi 5 vin. liter franco
Straža-Toplice. Na zahtevo se pošljejo vzorci brezplačno!

Izdelovatelja kirurg. instrumentov

Br. Hlavka, Ljubljana

atelje za ortopedične aparate in bandaže

Priporočata svojo veliko zalogo obvezil za
zdravstvo in bolniško postrežbo, bižejev, irigatorjev
aparatorov za inhalacije s paro in mrzlo, sterilizi-
rane obveze in pamuka, kakor tudi nogavic za
krčne žile, kilne pasove, vsakovrstne brizgalke,
stvari in aparate za samoklistiranje, najboljša kva-
liteta gumijevih posteljnih podložk. Vse bangade
se izdelujejo pod strogim nadzorstvom po odred-
bah p. n. gg. zdravnikov. — Zunanja naročila se
točno in diskretno dopošiljajo.

Galvanični poniklovalni zavod z motornim
obratom. Popravila se izvršujejo točno in ceno.

AVGUST BELLE

Unec pri Rakeku,

prva in edina domača opekarna s sušilnim stiskanjem (Trockenpressung).

Prične izdelovati pomladi 1908 zidarsko, zarezno in vso drugovrstno opeko v vsaki množini.

Podružnica v Celoveu

Ljubljanska kreditna banka

Podružnica v Spljetu

Delniška glavnica:

2,000.000 kron.

Rentni davek plačuje
banka sama.

priporoča: promese na 3% zem. kred. srečke II. em. po K 5'50, zrebanje 5. maja, glavni dobiček K 60.000—
„ „ 3% zem. kred. srečke I. em. po K 5'—, zrebanje 15. maja, glavni dobiček K 90.000—
„ „ 4% og. hipotetne srečke po K 4'—, zrebanje 15. maja, glavni dobiček K 70.000—
„ „ og. premijske srečke, dele po K 12'—, polovice po K 7'—, zrebanje 15. maja, glavni
dobiček K 200.000—

obrestuje vloge na knjižice in na tekoči račun od dne vloge do dne vzdiga

po $4\frac{1}{2}\%$

Reservni fond:

200.000 kron.

Rentni davek plačuje
banka sama.

Svoji k svojim! Kupujte samo pri narodnih tvrdkah! Trgovci, ne naro-
čajte blaga pri protislovanskih tvrdkah!